

IV MONITORING RADA REGULATORNIH TELA, DRŽAVNIH ORGANA I KOLEKTIVNIH ORGANIZACIJA ZA ZAŠTITU AUTORSKOG I SRODNIH PRAVA

REGULATORNA TELA

1. REPUBLIČKA RADIODIFUZNA AGENCIJA (RRA)

1.1. RRA saopštila je 13. jula kako je, u cilju efikasnijeg suzbijanja radio-piraterije, tužilaštvu za visokotehnološki kriminal podnela 50 krivičnih prijava protiv radio-stanica koje neovlašćeno emituju program i nalaze se u proceduri zatvaranja. U saopštenju se navodi da je reč o redovnoj aktivnosti RRA u isključivanju nelegalnih radio i TV stanica, u koju je uključeno i tužilaštvo za visokotehnološki kriminal, imajući u vidu da ono raspolaže efikasnijim zakonskim ovlašćenjima za suzbijanje ove vrste dela. Najavljeno je da će se takva praksa nastaviti i ubuduće i to tako što će RRA u saradnji sa Republičkom agencijom za telekomunikacije identifikovati prekršioce, a zatim podatke o tome predavati tužilaštvu za visokotehnološki kriminal.

Iako svaka mera koja bi bila preduzeta protiv radio-piraterije, u trenutku kada radio-piraterija predstavlja ozbiljnu pretnju opstanku komercijalne radiodifuzije u Srbiji, jeste za pohvalu, iz saopštenja se ne vidi kakva očekivanja RRA ima od tužilaštva za visokotehnološki kriminal, niti kako bi ovo tužilaštvo moglo da postupi po podnetim prijavama. Naime, Zakonom o organizaciji i nadležnosti državnih organa za borbu protiv visokotehnološkog kriminala, kojim je ovo tužilaštvo osnovano kao posebno odeljenje za borbu protiv visokotehničkog kriminala u sastavu Višeg javnog tužilaštva u Beogradu, jasno je utvrđena njegova nadležnost. Posebno tužilaštvo nadležno je da postupa u predmetima krivičnih dela protiv bezbednosti računarskih podataka, krivičnih dela protiv intelektualne svojine, imovine, privrede i pravnog saobraćaja, kod kojih se kao objekat ili sredstvo izvršenja krivičnih dela javljaju računari, računarski sistemi, računarske mreže i računarski podaci kao i njihovi proizvodi u materijalnom ili elektronskom obliku. Pod proizvodima u elektronskom obliku posebno se podrazumevaju računarski programi i autorska dela koja se mogu upotrebiti u elektronskom obliku. Dodatno, Posebno tužilaštvo nadležno je da postupa u predmetima krivičnih dela protiv sloboda i prava čoveka i građanina, polne slobode, javnog reda i mira i ustavnog uređenja i bezbednosti Republike Srbije, koja se zbog načina izvršenja ili upotrebljenih sredstava mogu smatrati krivičnim delima visokotehnološkog kriminala. Većina krivičnih dela koja bi se uopšte mogla vršiti radio-piraterijom, uglavnom nemaju ni za svoj objekat, niti kao svoje sredstvo izvršenja, računare, računarske sisteme, računarske

mreže i računarske podatke, odnosno makar ih nemaju neposredno. Svojevremeno je ANEM predlagao ministarstvu unutrašnjih poslova da policija, koristeći informacije kojima raspolaže Republička agencija za telekomunikacije, protiv radio pirata redovnim tužilaštvima podnosi krivične prijave za krivična dela sprečavanje emitovanja programa iz člana 149. stav 2. Krivičnog zakonika, posebno u slučajevima kad pirati emitovanjem proizvode štetne smetnje emitovanju legalnih emitera, odnosno za neovlašćeno bavljenje određenom delatnošću iz člana 353. Krivičnog zakonika. Prema saznanjima autora ovog Izveštaja, po ovom predlogu ANEM-a se postupa i ima rezultata. Ostaje da se vidi da li će i inicijativa Radiodifuzne agencije biti uspešna, odnosno kako će Posebno tužilaštvo za borbu protiv visokotehničkog kriminala po podnetim prijavama postupati.

2. REPUBLIČKA AGENCIJA ZA TELEKOMUNIKACIJE (RATEL)

2.1. Republička agencija za telekomunikacije donela je, na sednici Upravnog odbora održanoj 07.07.2010. godine 15 rešenja o zabrani rada radio stanica (predajnika, odnosno radio relejnih linkova za dotur signala do predajnika). Rešenja se jednim delom odnose na piratske emitere i predviđaju trajnu zabranu, a drugim na legalne emitere, koji su za dotur signala do predajnika koristili radio relejne linkove u nedozvoljenim opsezima, odnosno koji su puštali svoje predajnike u rad bez izvršenih tehničkih pregleda. Na istoj sednici Upravni odbor RATEL-a doneo je i četiri rešenja koja se odnose na utvrđene nepravilnosti u radu legalnih emitera, kao što je emitovanje sa lokacije koja se ne poklapa sa lokacijom predajnika utvrđenom u dozvoli, odnosno emitovanje sa jačom snagom od dozvoljene.

DRŽAVNI ORGANI

3. NARODNA SKUPŠTINA REPUBLIKE SRBIJE

U periodu na koji se ovaj izveštaj odnosi, Narodna skupština Republike Srbije, ni na sednicama, niti u odborima, nije raspravljala ni o jednom zakonu koji bi bio od posebnog značaja za medijski sektor.

4. MINISTARSTVO ZA TELEKOMUNIKACIJE I INFORMACIONO DRUŠTVO

4.1. Prema informaciji sa sajta Ministarstva za telekomunikacije i informaciono društvo od 09.07.10, ovo Ministarstvo je raspisalo Javni konkurs za izbor predsednika, zamenika

predsednika i članova Upravnog odbora Republičke agencije za elektronske komunikacije. Uslovi koji se od kandidata zahtevaju su visoko akademsko obrazovanje iz oblasti značajnih za rad Agencije, a naročito iz oblasti elektronskih komunikacija, ekonomije i prava, kao i ostvareni značajni i priznati radovi ili praksa u oblasti elektronskih komunikacija i ugled u stručnoj javnosti.

Članom 142. nedavno usvojenog Zakona o elektronskim komunikacijama, predviđena je obaveza Ministarstva za telekomunikacije i informaciono društvo da, u roku od 30 dana, raspiše javni konkurs za izbor članova upravnog odbora Republičke agencije za elektronske komunikacije kojima je istekao mandat. Upravni odbor Agencije ima pet članova, od kojih je četvorici mandat istekao, dok je peti član - predsednik Upravnog odbora, profesor dr Jovan Radunović, 14. juna podneo ostavku. Nakon objavljivanja konkursa i isteka roka od 30 dana za podnošenje prijave, Vlada će, u skladu sa Zakonom, biti u obavezi da u roku od 30 dana utvrdi predlog kandidata za predsednika, zamenika predsednika i članove upravnog odbora koji ispunjavaju kriterijume za izbor, i dostavi ga Narodnoj skupštini koja o izboru odlučuje glasanjem. Prema članu 141. Zakona o elektronskim komunikacijama, danom stupanja na snagu ovog zakona, Republička agencija za telekomunikacije (RATEL) nastavlja sa radom kao Republička agencija za elektronske komunikacije, a članovi Upravnog odbora RATEL-a nastavljaju sa radom do izbora članova Upravnog odbora Republičke agencije za elektronske komunikacije, čime se obezbeđuje kontinuitet RATEL-a.

5. MINISTARSTVO KULTURE

5.1. Ministarstvo kulture raspisalo je 01.07.2010. godine četiri konkursa iz oblasti javnog informisanja, i to konkurs za sufinansiranje proizvodnje, odnosno distribucije programskih sadržaja značajnih za ostvarivanje javnog interesa, konkurs za sufinansiranje audio i audiovizuelnih radova na regionalnim ili manjinskim jezicima, konkurs za sufinansiranje projekata, odnosno programa u oblasti informisanja srpskog naroda u zemljama regiona, kao i konkurs za sufinansiranje projekata, odnosno programa u oblasti informisanja osoba sa invaliditetom. Ukupan iznos opredeljen za sva četiri konkursa je nešto preko 30 miliona dinara.

Osnov za raspisivanje konkursa su član 21. Zakona o ministarstvima, kojim su utvrđene nadležnosti ministarstva na polju unapređenja stvaralaštva u oblasti audio-vizuelnih medija, odnosno člana 5. Zakona o javnom informisanju, u skladu sa kojim država obezbeđuje deo sredstava ili drugih uslova za rad javnih glasila na jezicima nacionalnih manjina i etničkih

zajednica, deo sredstava ili drugih uslova za nesmetano korišćenje prava invalida, hendikepiranih lica i drugih lica sa posebnim potrebama u javnom informisanju.

5.2. Ministarstvo kulture predstavilo je neke od, kako se navodi, svojih najznačajnijih rezultata, u prethodne dve godine. U saopštenju objavljenom 09.07.2010, ministarstvo navodi da je u oblasti medija pokrenulo proces uređenja medijske scene u skladu sa zahtevima demokratskog razvoja, svetskih stručnih i tehničkih standarda. Ministarstvo tvrdi da je obezbedilo transparentnost vlasništva uvođenjem Registra javnih glasila pod okriljem Agencije za privredne registre, a da je objektivno izveštavanje zaštićeno sankcionisanjem nepoštovanja pretpostavke nevinosti i ugrožavanjem prava maloletnika pri izveštavanju. U navedenom periodu, konstatuje se da je Srbija pristupila Konvenciji o prekograničnoj televiziji Saveta Evrope.

Autori ovog izveštaja, nažalost, ne mogu da se slože sa samozadovoljnim tonom kojim ministarstvo opisuje svoje rezultate u prethodne dve godine. O tome da transparentnost vlasništva uvođenjem Registra javnih glasila nije obezbeđena, svedoče, između ostalog, i dešavanja oko „Novosti“ i njihovog spornog preuzimanja od strane WAZ medijske grupe. Za sankcije, za koje ministarstvo tvrdi da su zaštitile objektivno izveštavanje, a koje su sadržane u Zakonu o izmenama i dopunama Zakona o javnom informisanju iz 2009. godine, Ustavni sud je samo nekoliko dana nakon što je objavljeno saopštenje ministarstva, utvrdio da su nesaglasne sa Ustavom i Evropskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda. Na kraju, Srbija jeste ratifikovala Konvenciju o prekograničnoj televiziji Saveta Evrope, ali sa dvadeset godina zakašnjenja, budući da se radi o aktu iz 1989. godine, i u periodu kada su članice Evropske unije svoju odgovarajuću Direktivu o prekograničnoj televiziji, već odavno zamenili novom Direktivom o audio-vizualnim medijskim uslugama, što je promena za kojom Srbija ponovo kaska.

KOLEKTIVNE ORGANIZACIJE

6. OFPS, kolektivna organizacija za zaštitu srodnih prava proizvođača fonograma

6.1. Dana 03.07.2010. godine u Službenom glasniku Republike Srbije, br. 45/2010, objavljen je Ugovor o poslovnoj saradnji zaključen između Organizacije proizvođača fonograma Srbije i Organizacije za kolektivno ostvarivanje prava interpretatora kao i Rešenje Zavoda za zaštitu intelektualne svojine kojim se obnavlja dozvola za obavljanje delatnosti

kolektivnog ostvarivanja srodnog prava proizvođača fonograma Organizaciji proizvođača fonograma Srbije. Konstitutivna sednica Saveta proizvođača fonograma i interpretatora, kao tela predviđenog Ugovorom o poslovnoj saradnji, održana je 19.07.2010. godine, objavljenom u Službenom glasniku broj 45/10. Na sednici je, pored konstituisanja Saveta, izvršen i izbor kopredsednika Saveta.

O samom Ugovoru o poslovnoj saradnji između Organizacije proizvođača fonograma Srbije (OFPS) i Organizacije za kolektivno ostvarivanje prava interpretatora (PI), čije je zaključivanje bilo obaveza kolektivnih organizacija predviđena Zakonom o autorskom i srodnim pravima, pisali smo u svom prethodnom izveštaju, budući da je njegov tekst bio dostupan na Internet prezentaciji Organizacije za kolektivno ostvarivanje prava interpretatora – PI, i pre objavljivanja u Službenom glasniku. Rešenjem Zavoda za zaštitu intelektualne svojine kojim se Organizaciji proizvođača fonograma Srbije obnavlja dozvola za obavljanje delatnosti kolektivnog ostvarivanja srodnog prava proizvođača fonograma, sada je taksativno naveden obim prava proizvođača fonograma koje ova organizacija kolektivno ostvaruje, što isključuje mogućnost da, kao u nekim ranijim slučajevima, dođe do spora oko obima prava koja organizacija štiti, a koja su: a) isključivo pravo da zabrani ili dozvoli umnožavanje fonograma u bilo kom obliku i na bilo koji način i stavljanje u promet tako umnoženih primeraka fonograma; b) isključivo pravo da zabrani ili dozvoli davanje u zakup primeraka fonograma; v) isključivo pravo da zabrani ili dozvoli interaktivno činjenje fonograma dostupnim javnosti žičnim ili bežičnim putem na način koji omogućuje pojedincu individualni pristup fonogramu sa mesta i u vreme koje on odabere; g) pravo na naknadu za emitovanje fonograma; d) pravo na naknadu za reemitovanje fonograma; đ) pravo na naknadu za javno saopštavanje fonograma; e) pravo na naknadu za javno saopštavanje fonograma koji se emituje i ž) pravo na posebnu naknadu od uvoza odnosno prodaje tehničkih uređaja i praznih nosača zvuka, slike i teksta za koje se opravdano može pretpostaviti da će biti korišćeni za umnožavanje fonograma za lične nekomercijalne potrebe. Dozvola je OFPS-u obnovljena na pet godina.

7. SOKOJ, kolektivna organizacija za zaštitu autorskih prava autora muzičkih dela

7.1. U Službenom glasniku Republike Srbije, br. 45/2010 od 03.07.2010. godine, objavljeno je Rešenje Zavoda za zaštitu intelektualne svojine kojim se obnavlja dozvola za obavljanje delatnosti kolektivnog ostvarivanja autorskih prava Sokoju.

Rešenjem je, kao i u slučaju OFPS-a, i SOKOJ-u dozvola obnovljena na period od 5 godina, počevši od 26.3.2010. godine, a taksativno je navedeno da se odnosi na kolektivno ostvarivanje sledećih imovinskih prava autora muzičkih dela, sa rečima ili bez reči: a) pravo na beleženje ili umnožavanje dela; b) pravo stavljanja primeraka dela u promet; v) pravo davanja primeraka dela u zakup; g) pravo izvođenja; d) pravo predstavljanja; đ) pravo prenošenja izvođenja ili predstavljanja; e) pravo emitovanja; ž) pravo reemitovanja; z) pravo na javno saopštavanje uključujući interaktivno činjenje dela dostupnim javnosti; i) pravo javnog saopštavanja dela koje se emituje; j) pravo javnog saopštavanja dela sa nosača zvuka ili slike; k) pravo na posebnu naknadu od uvoza odnosno prodaje tehničkih uređaja i praznih nosača zvuka, slike i teksta za koje se opravdano može pretpostaviti da će biti korišćeni za umnožavanje autorskih dela za lične nekomercijalne potrebe i l) pravo na naknadu za davanje na posluđu. Isto, kao i u slučaju OFPS-a, taksativnim navođenjem prava koje štiti ova organizacija, što ranije nije bio slučaj, korisnici sada jasno znaju za koja prava plaćaju naknadu SOKOJ-u.

7.2. Privredni sud u Beogradu doneo je, kako su mediji preneli krajem jula, prvostepenu presudu prema kojoj je Radio-televizija Srbije u obavezi da plati autorima SOKOJ-a naknadu za emitovanje muzičkih dela u iznosu od 136 miliona dinara, kao i kamatu na tu sumu novca od 2007. godine do danas. Zastupnik SOKOJ-a, Miloš Pejović, rekao je agenciji Beta da je to najveća presuda koja je doneta u oblasti autorskih prava u Srbiji i da se njome jasno stavlja do znanja da zakoni moraju da se poštuju. Pejović je dodao da će RTS, po pravnosnažnosti presude, morati da isplati SOKOJ-u više od 200 miliona dinara. On je dodao da RTS već dosta dugo ne uplaćuje SOKOJ-u naknadu za emitovanje autorskih muzičkih dela. Aleksandar Tijanić, generalni direktor RTS-a, izjavio je da je skandalizovan presudom Privrednog suda. „RTS već dve godine predlaže da se muzika podeli na izvornu i novokomponovanu, odnosno štetnu i kvalitetnu, i da se sve televizije i radio stanice obavežu da plaćaju muziku po različitim tarifama. Skandalizovan sam ovom odlukom i pokušajem privatnog udruženja SOKOJ da se ugradi u sistem pretplate i od građana Srbije godišnje dobije nekoliko miliona evra. Da se razumemo, ja se zalažem za plaćanje autorskih malih prava, ali se zalažem da i u društvu postoji institucija koja će rigorozno kažnjavati falsifikatore i prepisivače tzv. folk muzike,“ kazao je Tijanić.

Činjenica da RTS već godinama ne plaća naknade za korišćenje autorskih muzičkih dela, što je sada potvrđeno, kako kroz izjavu zastupnika, tako i kroz informaciju o iznosu na koji se presuda Privrednog suda u Beogradu odnosi, omogućava da se, imajući u vidu da se zapravo radi o najvećem korisniku autorskih muzičkih dela iz reda elektronskih medija, još jasnije vidi u kojoj su meri ove naknade previsoke. Naime, kako je SOKOJ saopštio prošlog meseca,

oni su svoj fond za raspodelu autorima uvećali za čak 23%, što je u svetlu činjenice da im najveći korisnik ne plaća, odnosno da su sa njim u sporu, još neverovatnija činjenica. Sa druge strane, argumentacija Aleksandra Tijanića, generalnog direktora RTS-a, ako je verno prenet, potpuno je u zakonu neutemeljena i sa njom će RTS teško moći da pobije ovu presudu u drugostepenom postupku. Naime, tarifa se u skladu sa Zakonom o autorskom i srodnim pravima određuje u procentualnom iznosu od prihoda koji korisnik ostvaruje obavljajući delatnost u okviru koje iskorišćava predmete zaštite. Pitanja koja Tijanić postavlja, mogla bi biti od značaja za način na koji SOKOJ vrši raspodelu prikupljenih sredstava, a ne i na samo pravo na prikupljanje istih. Takođe, Tijanićev zahtev da se sve televizije i radio stanice obavežu da plaćaju muziku po različitim tarifama, predstavlja kucanje na otvorena vrata. U ovom trenutku već postoje dve tarife, od kojih ona viša i nepovoljnija po emitere važi za komercijalne stanice, a niža i povoljnija upravo za javni servis, odnosno RTS.